

קרח תשפ"ג: מחלוקת

במדבר פרשת קרח פרק יז

(ה) זָכְרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִנְּרַע אֲהָרֹן הוּא לְהַקְטִיר קֹטֶרֶת לִפְנֵי יְקֹנֶק וְלֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְכַעֲדָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְקֹנֶק בְּיַד מֹשֶׁה לֵאמֹר:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קי עמוד א

זוּיָקַם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל דָּתָן וְאֶבִירָם, אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מִכָּאן שְׁאִין מַחֲזִיקִין בְּמַחֲלוּקָתָא, דְּאָמַר רַב: כָּל הַמַּחֲזִיק בְּמַחֲלוּקָתָא עוֹבֵר בְּלֹא שְׁנֵאמַר חוּלָא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְכַעֲדָתוֹ. רַב אֲשִׁי אָמַר: רַב אֲשִׁי לִיצְטְרַע, כְּתִיב הֲכֵא בִיד מֹשֶׁה לוֹ, וְכְתִיב הֲתָם טוּיָאמַר ה' לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בַחֲזִיקְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַחֹלֵק עַל מַלְכוּת בֵּית דּוֹד - רַאׁוּי לְהַכְיִשׁוּ נַחֲשׁ. כְּתִיב הֲכֵא יוִיזְבַח אֲדֹנִיָּהוּ צֶאֱן וּבִקֵּר וּמְרִיא עִם אֲבָן הַזְּחֻלָּת, וְכְתִיב הֲתָם יֵאֵעַם חֲמַת זְחֻלֵי עֵפֶר. אָמַר רַב חֲסֵדָא: כָּל הַחֹלֵק עַל רַבּוֹ כְּחֹלֵק עַל הַשְּׂכִינָה, שְׁנֵאמַר יִבְבְּהַצְתָּם עַל ה'. אָמַר רַבִּי חֲמַא בְּרַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם רַבּוֹ כַעֲוֹשֶׂה עִם שְׂכִינָה, שְׁנֵאמַר יִגְהַמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רַבּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל + (עַל) + [אֵת] ה'. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַבּוֹ פִּפְא: כָּל הַמַּתְרַעַם עַל רַבּוֹ כְּאִילוֹ מַתְרַעַם עַל הַשְּׂכִינָה, שְׁנֵאמַר יִדְלָא עַלֵינוּ תְּלַנְתִּיכֶם כִּי (אֵם) עַל ה'. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: כָּל הַמַּהֲרֵהר אַחַר רַבּוֹ כְּאִילוֹ מַהֲרֵהר אַחַר שְׂכִינָה, שְׁנֵאמַר טוּוִידְבֵּר הָעַם בְּאַלְהִים וּבַמֶּשֶׁה.

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב

הלכה יג

גִּדְיָדָה וּשְׂרִיטָה אַחַת הִיא, וְכַשֵּׁם שֶׁהֵיוּ הַעֲכוּ"ם שׁוֹרְטִים בְּבִשְׂרָם עַל מַתִּיָּהֵם מִפְּנֵי הַצַּעַר כִּךְ הֵיוּ חוֹבְלִין בְּעַצְמָם לְעַבּוֹדָת כּוֹכְבִים שְׁנֵאמַר וַיִּתְּגוּדְדוּ כַּמִּשְׁפָּטִים, גַּם זֶה אֲסֵרָה תוֹרָה שְׁנֵאמַר לֹא תִתְּגוּדְדוּ, * אֲלֵא שְׁעַל מַת בֵּין שְׂרַט בִּידוֹ בֵּין שְׂרַט בְּכָלִי לּוֹקָה, לְעַבּוֹדָת כּוֹכְבִים בְּכָלִי חַיִּיב מַלְקוֹת בִּידוֹ פְטוּר.

הלכה יד

וּבְכֻלָּל אֲזַהֲרָה זֶה שְׁלֵא יִהְיוּ שְׁנֵי בְּתֵי דִינִין בְּעִיר אַחַת זֶה נוֹהֵג כַּמְנַהֵג זֶה וְזֶה נוֹהֵג כַּמְנַהֵג אַחֵר, שְׁדַבֵּר זֶה גּוֹרֵם לְמַחֲלוּקוֹת גְּדוּלוֹת שְׁנֵאמַר לֹא תִתְּגוּדְדוּ לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת.

ספר מצוות קטן מצוה קלב

שְׁלֵא לְעַרְעֵר עַל הַכְּהוֹנָה דְּכְתִיב (בְּמַדְבָּר י"ז) וְלֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְגו' וּבְכֻלָּל זֶה (חֵלֶק ק"י שְׁלֵא יַחֲזִיק בְּמַחֲלוּקָתָא) וְשְׁלֵא יִהְיֶה בְּעַל מַחֲלוּקָתָא וְהַמְעַרְעֵר עַל הַכְּהוֹנָה לּוֹקָה בְּצַרְעַת כְּעוֹזִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ.

לֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח. צוּה הַב"ה שְׁלֵא יַעַרְעֵר אָדָם עַל הַכְּהוֹנָה שְׁלֵא יֵאמַר אָדָם לְמָה יַעֲבֹד כְּהֵן וְאֲנִי לֹא אַעֲבֹד וְכֵן לֹא יַעַרְעֵר עַל כָּל אָדָם וְאָדָם שְׁנַתֵּן לוֹ כְּבוֹד בְּמַצּוֹת הַיּוֹצֵר דְּכְתִיב בְּפ' וַיִּקַּח קֶרַח וְלֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְכַעֲדָתוֹ שְׁעַרְעֵר עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כְּדְכְתִיב וּמִדּוּעַ תִּתְּנָשְׂאוּ עַל קַהֲל ה'. [יִרְאִים סִימָן שְׁנ"ז].

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג

נח ולא יהיה כקרח וכעדתו (במדבר יז, ה). אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קי א): כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו, שנאמר: ולא יהיה כקרח וכעדתו. ומותר לספר לשון הרע על בעל המחלוקת, שנאמר (מ"א א, כו): ולי אני עבדך ולצדוק הכהן ולבניהו בן יהוידע ולשלמה עבדך לא קרא.

נט מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב ומושכי העון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו, שנאמר (ויקרא יט, יז): ולא תשא עליו חטא, ונאמר (הושע י, ט): מימי הגבעה חטאת ישראל שם עמדו לא תשיגם בגבעה מלחמה על בני עולה - פירוש: אם שם עמד הדור הזה לא השיגה אותו בגבעה מלחמה לבער הרע כאשר השיגה מלחמה לבני הדור ההוא. "שם עמדו" כמו: אם שם עמדו. וכן (בראשית מד, כב): ועזב את אביו - ואם עזב. רוצה לומר: ממין חטא גבעה היתה חטאתם, אכן הם היו טובים מאלה כי נקהלו ועמדו על נפשם לבער הרע, ונאמר (שופטים ה, כג): אורו מרוז אמר מלאך ה', אורו ארור יושביה, כי לא באו לעזרת ה', לעזרת ה' בגבורים, ונאמר (דברים א, יז): לא תגורו מפני איש. וכל מי שהוא לשם יתברך ימסור נפשו על קדושת השם, שנאמר (שמות לב, כו): מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, ונאמר (במדבר כה, ז): וירא פינחס ויקח רמח בידו. וחובה על כל ירא, אף כי אוהב טהר לב להעיר קנאה, כי יראה והנה יד שרים וסגנים במעל, ואמרו רבותינו (ב"ר כו - ה): כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, שנאמר (עזרא ט, ב): ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה.

שמירת השלון שער הזכירה פט"ו הגה"ה

דלא מיבעי לדעת חרבינו יונה בש"ת באות
נ"ז ובסמ"ג ל"ח ק"ז בסתיחתו שיש לאו גמור
על המחזיק במחלוקת בודאי הוא בכלל שבועת
שוא דהיא לעבור על המצוה אלא אפילו לשאר
מוני המצות דלא חשבו למחזיק במחלקת מנין
הלאין אעפ"כ קרוב הדבר שהיא בכלל לעבור
על המצוה כיון שיש ע"ז כמה פסוקים בתורה
דמרמזים על עון המחלוקת וחמור מאיסור חצי
שיעור דאתרבי רק מכל וע' בסי' רל"ט ס"ז
ובש"ך שם ע"כ נראה שישאל על שבועתו
י"אין להקשות לפ"מ שצדדנו דמעיקר הדין מקרי
דבר זה נשבע לבטל את המצוה ממה דאיתא
בסנהדרין (ק"ט ע"ב) ואישתבעי לי בהדייהו
וכר עיי"ש ומה היה צריך עצות לזה דהרי
נשבע לבטל את המצוה וכמ"ש להם מרע"ה
אתה וכל עדתך הנועדים על ח' דאפשר דעדיו
לא עשה תשובה ע"ז וחשב שהדין עמו רק
ששמע לדברי אשתו שאמרה לו מאי נסקא לך
מיניה אי מר רב אנת תלמידא כדאי שם ודק
לבסוף שראו הכל את הנס שנבלעו בארץ עשה
תשובה הגונה ע"ז וישב ע"ז באנינות כל ימיו
כדאי שם. א"נ שהיה ירא לעבור על השבועה

מהרש"א חידושי אגדות מסכת בבא בתרא דף עג עמוד ב

וא"ל אחוי לך מתי מדבר כו' ... וכלפי שאמרו עוד שם עדת קרח אין עתידין לעלות שנאמר ותכס עליהם הארץ בעוה"ז ויאבדו מתוך הקהל לעוה"ב דברי ר"ע ר"א אומר עליהם אומר כו' ובוזה לא פסק ר"י רבו דהלכה כר"א כמו שפסק בדור המדבר ומסתמא הלכה כר"ע דאין להם חלק לעוה"ב ובקרח גופיה אמר ר"י ג"כ שם דקרח לא מן הבלועים ולא מן השרופים היה כו' שהוא סובר שאף שעדתו אין להם חלק לעוה"ב כר"ע קרח גופיה מכלל דור המדבר היה ויש לו חלק לעוה"ב אבל הטעה אותו הנבואה שראה בו שלשלת היוחסין שמואל וכ"ד משמרות מתנבאים ברוח הקודש משא"כ עדתו שלא עשו רק מצד הקנאה וחשבו העושר לאושר של אדם כדעת המינין וכמ"ש ויקנאו למשה במחנה לאהרן וגו' שחשבו שקרח יותר גדול בעושר וראוי למעלה יותר מהם והוא כמו בזמן הדור הזה בעו"ה שרואים למנות עליהן רבנין בשביל עושר וממון שראו בהן ועל ב' דעות אלו הרעות אמר הכתוב ולא יהיה כקרח וכעדתו וגו' שלא יהיה כקרח שבא לבקש מעלה לו מצד הייחוס גם לא כעדתו שבאו לבקש המעלה מצד העושר כאשר דבר ה' ביד משה לו ר"ל למשה גופיה נאמר כן שלא רצה בבני משה להמנות ראשים תחת משה אף שהיו מצד הייחוס והעושר בני משה תורה וגדולה במקום אחד אבל חפץ הוא ית' ב"ה ביהושע וע"ז אמר דקרח גופיה יש לו חלק לעוה"ב דחזא למעלתו דזקיפא בירכא כרעא דאבוה כו' דהיינו זרעו של קרח דמקרי הזרע ירך וכרעא דאבוה דר"ל דהיו זקופין במעלתן ומדרגתן וכמ"ש במגילה ממאתים צופים שעומדים ברומו של עולם מצד מעלת יחוס שלהן ואמר בדרך משל שההוא חכם הוה מעייל תותי ברכים דהיינו תחת מעלת ומדרגת זרעו כל הייחוסים שנאמרו בתורה שמצינו שלשלת יוחסין בבני יעקב כמ"ש ויהיו בני יעקב י"ב וגו' מאז שפירשו עצמן מאבי אמן לבן שהוא צד פסול שלהן וכתוב שם וישא יעקב את בניו וגו' על הגמלים כשהלך ליפרד מאבי אמו לבן ובאו לייחסן שם במקרא בפ' וישלח וכן מצינו שלשלת יוחסין בפניחס שייחסו עד אהרן ע"י מעשה זקיפת הרומח ואמר ד"מ אף שתעלה יחוס של פנחס במעלת הרומח בזקיפה ותשימהו על הגמל דהיינו במה שכבר נתייחס בפני יעקב כשנפרדו מאבי אמן עדיין לא יגיע לשלשלת יוחסין דבני קרח שאלו בני יעקב היה להן פסול אבי אמן לבן וכן פנחס אבי אמו שפיטם כו' אבל אלו עד כל הדורות לא נפסק מהן שלשלת הייחוס וזה היה טעותו של קרח:

שו"ת משיב דבר חלק ב סימן ט

והנני להוסיף דבר, במה שכתוב אזהרה ולא יהיה כקרח וכעדתו ולפי הענין הידוע שקרח ועדתו היינו הר"ן איש בעלי המחנות שנשרפו היו בדעה אחת, וא"כ הכי מיבעי ולא יהיה כקרח ועדתו, אלא באמת לא היה קרח והר"ן איש בדעה אחת, וכמו דתן ואבירם לא היו עמהם בדעה אחת שבקשו הר"ן איש להקטיר קטרת לפני ה' ולא יכלו להגיע למשכן ה' לבא לידי כך עד שיעשו מחלוקת על משה ואהרן, והיה כ"ז מצד חסידות ואהבת ה' שהיה עזה כמות, ומסרו נפשם ע"ז, ומש"ה כתיב את מחנות החטאים האלה בנפשותם, פי' שמסרו נפשם ע"ז, ובשביל שכוונו במחלוקתם לשם מצוה, מש"ה אע"ג שנענשו ונשרפו מכ"מ חלק להם הקב"ה כבוד והרים את מחנותם לעשות צפוי למזבח, וגם עדת ישראל נצטערו הרבה במותם ומש"ה התלוננו על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה', משא"כ דתן ואבירם לא בקשו להקטיר כלל, ולא כוונו למצוה כלל, ורק משנאה שהיה להם על משה שקרא אותם במצרים רשעים, עשו מחלוקת בשעה שמצאו ידיהם, על כן לא נשרפו אלא נבלעו כרוח הבהמה היורדת למטה לארץ, ועדת ישראל שמחו במיתתם כמבואר בס' דברים י"א שהכתוב מונה הטובות שעשה הקב"ה לישראל ממצרים עד ערבות מואב, וחושב גם טובה זו אשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב שבלעתם הארץ, ונפטר מרשעים מחרחרי ריב ומדון, ואין להם טובה יותר מזה. והנה קרח שהיה גדול הדור כסבורים העם שתחשב ג"כ לשם מצוה להקטיר קטרת ומש"ה נטל מחתה, אבל באמת תאות הכבוד הוציאתו מן העולם כידוע מפירש"י עפ"י אגדת חז"ל, ולא עשה מחלוקת לשם מצוה אלא להנאתו, ע"ז הזהיר הכתוב ולא יהיה כקרח, לעשות מחלוקת לטובת עצמו, וכעדתו אפילו לשם מצוה, מכ"מ אין לנו משוקץ ומתועב מענין מחלוקת זהו מצד התורה, וכן מצד ד"א גרוע הרבה זה הענין ממה שמקפח ומסיג גבול הרב הראשון שהרי אפילו בגנבה פשוטה, אמר החכם ברוה"ק (משלי ו') לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב ונמצא משלם שבעתים וגו' הרי דאע"ג שהוא משלם הרבה מכ"מ אין לבזותו אם עשה למלא נפשו כי ירעב, ומכש"כ עון השגת גבול שאינו בגדר גנבה

אין לבזותו כי אכף עליו פיהו וחסרון פרנסת ביתו, אבל אם יצית אדם אש בעיר לעשות דליקה כדי שיהא לו ידים אז לגנוב ולחטוף למלא נפשו כי ירעב, הלא אין דבר בזוי מזה, שבשביל עצמו יאבד עיר ומלוואה, והמחטיא את הרבים גרוע מההורגו כדתיניא בספרי פרשת תצא רש"א מצרים טבעו את ישראל במים, אדום קדמו את ישראל בחרב ולא אסרם הכתוב אלא שלשה דורות, עמונים ומואבים מפני שנטלו עצה להחטיא את ישראל אסרם הכתוב איסור עולם ללמדך שהמחטיא לאדם קשה מההורגו, שההורגו אין מוציאו אלא מעוה"ז ומחטיאו מוציאו מעוה"ז ומעוה"ב, אף אנו נאמר שהשורף את העיר ח"ו אינו מאבד אותם אלא לשנה או שנתים עד שישובו למעמדם, והעושה מחלוקת בעיר אין דבר עבירה שעומד בפני אש הנצוח אשר תוקד עד שאול תחתית, כמה מלשינות יוצא מזה, כמה אלופים הוא מפריד, כמה בזיון חכמים יוצא מזה, אשר מאבדים את עוה"ב כדאיתא בסנהדרין (צ"ט ב):

שו"ת דברי מלכיאל חלק ג סימן עג

היוצא מזה שהמורה במקום רבו עלול לטעות אף בדבר שנראה כמפורש. ולזה אסור לשאול ממנו לסמוך על הוראותיו. ובפרט שאין לו רשות מרבו ע"ז ולא משום רב וגדול. ולבד כל אלה הוא חילול השם בעיני ההמון שתלמידי חכמים ישיגו איש את גבול רעהו. וע"פ רוב בעינים כאלה מתהוים שני צדדים. וכל צד מבזה את הרב של הצד שכנגדו. ועי"ז מתבזים שניהם. ומתבזים כל הת"ח בעיני עמי הארץ. וכבר בארתי בחיבורי ח"א סי' ל"ו שטובת העיר היא שיהא להם רק רב אחד לכולם ויכולים לכופף זה את זה על זה. וכל העובר ע"ז הרי הוא גורם מחלוקת בישראל ועובר על לאו דלא יהי' כקרח וכעדתו וכדאיתא בסנהדרין דף ק"י ע"א שכל המחזיק במחלוקת עובר על לאו זה. ונראה דנקיט מחזיק במחלוקת. שאף אם הוא בעצמו אינו מן החולקים רק שמחזיק ביד העושה מחלוקת ג"כ עובר בלאו. ולזה מייתי קרא דולא יהיה כקרח וכעדתו. דקשה ל"ל למיכתב וכעדתו דסגי דלימא כקרח לחוד. אבל הכוונה דלא מיבעיא שאסור לעשות מחלוקת דזה הוי כקרח. אלא אסור אף להחזיק עם החולק על הרב. והיינו שלא יהי' כעדת קרח שהם החזיקו בידו. ואיתא שם בסנהדרין דיליף שאין מחזיקין במחלוקת מדכתיב ויקם משה וילך אל דתן ואבירם. נראה הכוונה שמוכיח ממה שלא הלך מרע"ה אל קרח שהיה עיקר בעל המחלוקת. אבל הלך אל דתן ואבירם שהיו ראשי המחזיקים במחלוקת. והיינו משום שאם לא יהיו מחזיקים בידו. ממילא תבטל המחלוקת כי כל בעל מחלוקת לא יכול לבדו בלא עוזרים. וגם כיון שיראו את גודל העון של המחזיקים. ממילא ילמוד בעל המחלוקת בעצמו וידע את גודל חטאו. ולזה שפיר ילפינן ממה שהלך מרע"ה לדתן ואבירם שאסור להחזיק במחלוקת. ויש להאריך אך טרדותי מרובות:

שו"ת חוות יאיר סימן קסו

ויצא עוד מזה שכל חטאים ועוונות ופשעים שעושה אדם עד היותו בן כ"ף /כ" /בלי עדים והתראה או בסתר א"צ תשובה גמורה והרי אבי הבן מברך ברוך שפטרני בהגיע בנו ל"ג שנה ואף כי מצינו טובא דחייבי' בד"ש ופטורים מד"א כגון בלי עדים בלי התראה בהפך לא מצינו ובסנהדרין פ"ב ע"ב מי איכא מידי וכו' וזה צ"ע בל"ז. ולעד"ן דכל דמפורש בתורה קלות וחמורות וכן כל גזירות ותקנות חז"ל שג"כ נכללים במצות ל"ת ודאי ב"ד של מעלה ושלמטה שווין ועונשין מבין י"ג. האמנם בדבר שלא מפורש ביה כלל אזהרה ומצוה רק דיש ללמדו מסברא דרע ומר הוא כגון מחלוקת של קרח ואפילו לרמב"ם דחשיב לא יהיה כקרח לל"ת מ"מ בעת המחלוקת לא היה אכתי הציווי רק אח"כ לכן שפיר ארז"ל קשה מחלוקת עד שנאבדו אפילו יונקי שדים אף שאין מענישין בידי שמים בפחות מבין כ"ף. וכן שרה שדרז"ל לגבה בת מאה כבת עשרים ג"כ עדיין לא ניתנה תורה וקמ"ל שלא חטאה בדברים השכלי' שראוי למנוע מהם או שראוי לעבוד ה' ולברכו ולאהבו וליראה אותו וכן כל בכה"ג דאלו לז' מצות פשיטא אלא ע"כ בכה"ג קמ"ל כארז"ל מס' מכות בשרה שלקחה אבימלך מבעלה שבן נח נהרג בידי שמים על שהיה לו ללמד ולא למד ויתכן מאד מ"ש התוס' בחגיגה דמחיהו למטטרון ס' פולסא נגד ג' מספר שני בר עונשים של מעלה כמו דמלקות של מטה ג"כ בכה"ג כי גם במלאכיו ישים תהלה ואון וחטא בכה"ג כבמדרש שנדחו המלאכים על שאמרו משחית' אנחנו ולכן נתקללה נחש אף שלא נצטוה שלא להסית כמ"ש התוס' על דברי הרב ודברי תלמיד וכו' רק שהי' לו לטעון ואין טוען למסית

**בשמואל א' סימן י"א ויאמר שמואל אל העם
וכו' אקדים פ' קרת פרשה זו יפה
נדרשת ע"ד ודבר צעתו מה טוב ופרשה זו
יפה לדרוש ברבים אפילו צקדר צראשית או
וזאת הצרכה כי אין רגע בלא מחלוקת ומענינא
הוא והכל צא ע"י דברים צטילים ושיחה יתירה
והעיקר לצלום פיו וכ"ש צשעת מריצה תולה ארץ**

ספר המגיד - ב (ויקרא, במדבר, דברים) / תאומים, יוסף בן מאיר / עמוד 202
הודפס מאתר אוצר החכמה

בית הבחירה (מאירי) מסכת סנהדרין דף קי עמוד א

אע"פ שהמחלקת בכללו דבר שנוא ומשוקץ ודרך הערה אמרו עליו שהוא בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח מ"מ כשהוא
חולק עם רבו או עם מי שהוא בראוי לקבל מרות מהם הוא שנוא ביותר והוא שאמרו כל החולק על מלכות בית דוד
ראוי להכישו נחש וכל החולק על רבו כאלו חלק על השכינה שנאמר בהצותם על י"י וכל המהרהר אחריו כאלו מהרהר
אחר שכינה שנאמר באלהים ובמשה:

שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן שיג

על דבר המו"ץ אשר נתקבל לקהלה אחת בלי הסכמת המרא דאתרא הגאון האב"ד והתרו בו גדולי הדור שהוראותיו
בטלות ואין לו רשות להשיג גבול

ב"ה יום ד' לסדר נצבים וילך תרל"ח לפ"ק חוסט יע"א.

בשמוע קול שופר, יוחק לחיים טובים בספר, אצילי בני ישראל ראשים וטובי קהל יחידי סגולה יקרי רוח ובעלי מדע,
איש ואיש כפי מדרגתו ומנהלי העדה דק"ק בערעגסאז יע"א ה' עליהם יחיו.

תמיה גדולה נשגבה בעיני שקהילתכם שהיתה מאז לקהלה קדושה ולשם ולתפארת, איך לפי הנשמע נהפכה ללעג
ולקלס, הלא למשמע און דאבה נפשי ונפשות כל שלומי אמוני בני ישראל, שריקים ופוחזים ובני בלי שם יחציפו
להמרותם נגד הרב הגאון הגדול המפורסם מו"ה אברהם יהודא הכהן נ"י מרא דאתרא, המפורסם במקהלות בני ישראל,
וליקח חזן להתפלל בבית הכנסת בלי רצונו רצון יראי ה'. וגם לעשות עוד דברים דברי שוא והבל, וליקח להם דין ככל

אשר בחרו. ולא יבושו ולא יכלמו לאמור מי אדון לנו, ולא יראו ולא יפחדו לצער את הרב הגאון הגדול מרא דאתרא, ולא יחושו שעל ידי זה הם מבטלים אותו מתורה ועבודה ולהכאיב את לבו ובריאותו... ובשגם שהוא מחזיק במחלוקת של אותו המקום, והוא המחחרר ריב ומצה ומריבה בעיר הנזכר עם הגאב"ד שם, ועובר על לאו 'ולא יהיה כקרח וכעדתו' [במדבר ט"ז ה'] שבכלל זה שלא להחזיק במחלוקת [סנהדרין ק"י ע"א] עיין בספר מצות השם בלאוין להרמב"ן [לאוין כ"א]. וכל שכן אחר שהזהירו אותו גדולי ישראל לבלי לבוא בעיר הזאת להורות שלא ברשות הרב הגאון נ"י ואסרו הוראתו שם, ודאי הדין עמהם, כי אם בכל אלה לא יטה אוזן ולא ישמע לדבריהם ויעלה ויבא להעיר הנ"ל בלא רשות הרב, אין לך אפקרותא ועזות מצה יותר מזה, ומשפטו חרוץ בחשן משפט ברמ"א סימן י"א סעיף א'. לכן אזי חלילה וחלילה לשום בר ישראל הקרובים והרחוקים לסמוך על הוראתו.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם סימן רמג

סעיף ו

יא] עון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים יב] או לשנאותן, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא, והוא בכלל: כי דבר ה' בזה (במדבר טו, לא). הגה: יג] ואסור לשמש במי ששונה הלכות, וכ"ש במי ששונה א} תלמוד שהוא הגמרא, ויקדים לשמש במי ששונה הלכות קודם שישמש במי ששונה גמרא. (רבינו ירוחם נתיב ב').

סעיף ז

מי שהעידו עליו שביזה ת"ח, אפילו בדברים יד] אפילו שלא בפניו, בית דין יב (ה) היו מנדין אותו טו] ואין מתירים לו יג עד ה' } שירצה החכם שנידוהו בשבילו. ואם ביזה את החכם לאחר מותו, בית דין מנדין אותו והם מתירים לו משיחזור בתשובה. הגה: טז] אבל אין דין ת"ח בזמן הזה לענין שיתן לו המבייש ליטרא דדהבא. (מהרי"ק שורש קס"ג ומהרי"ו סימן קס"ג). ומ"מ יקנסו הב"ד יד המבייש לפי המבייש והמתבייש (ריב"ש). יז] ובלבד שלא יתחיל החכם במריבה לבזות בני אדם שלא כדין ויגרום בזה שיבזוהו ויתרסו נגדו (ג"ז שם). ומ"מ אף אם התחיל החכם קצת, אין רשות לכל אדם להחציף נגדו לענות לו בעזות. (הגהות מרדכי דקדושין). טו והכל לפי ראות הדיינים.